

Félvezető hőmérséklet-érzékelők linearizálása

Az új hitelesítési módszer negyedére csökkenti az érzékelő nemlinearitását a 0 °C...100 °C tartományban. Ehhez elegendő ismerni n és U_{g0} átlagértékét a szeletgyártás alatt, ezzel is egyszerűsítve a hitelesítést.

1. Bevezetés

Az utóbbi időben az abszolút hőmérséklettel arányos kimeneti áramú [1], vagy feszültségű [2] félvezető hőmérséklet-érzékelők széleskörűen elterjedtek, ami elsősorban a kimenő paraméterek jó linearitásának és annak köszönhető, hogy a kalibrálás a chipen könnyen végrehajtható.

A PTAT (az abszolút hőmérséklettel arányos) érzékelő egyik fő hátránya, hogy nagy felbontású mérőrendszert igényel a környezeti hőmérsékleten fellépő jelentős offset áram miatt.

Újabban ezt a hátrányt két ún. önkalibráló érzékelőnél szüntették meg, úgymint a belső referenciával rendelkező hőmérséklet érzékelőnél [4] és az LM 34 [5] típusúnál. Az LM 34-nél egy ellentétesen görbült karakterisztikájú kompenzáló áramkörrel csökkentették a kimeneti feszültség nemlinearitását, így biztosítva a pontos hőmérsékletmérést.

A belső referenciával rendelkező érzékelőben (ld. 1. ábra) a kimeneti áramnak — I_0 — kismértékű, közelítőleg 0,67 °C-os nemlinearitása van 0 °C ... 100 °C tartományban. Ezen nemlinearitás kompenzálására a [3] irodalom megfelelően megválasztott hőmérsékleti együtthatójú vókonnyrétegellenállást javasol.

Az új hitelesítési módszer a belső referenciával rendelkező érzékelők nemlinearitását negyedére csökkenti ebben a tartományban egészen -0,16 °C-ig. A módszer lényege, hogy az érzékelő kimeneti árama két hőmérsékleti pontban meg kell feleljen az azokban a pontokban számított minimális nemlinearitású kimeneti árammal.

A hitelesítés egyszerűbb, mert nem szükséges megmérni minden chipen n és U_{g0} értékét; a végső trimmelés alatt elegendő ismerni a szeletgyártásra jellemző átlagértékeket.

2. A hitelesítés korábbi módszere

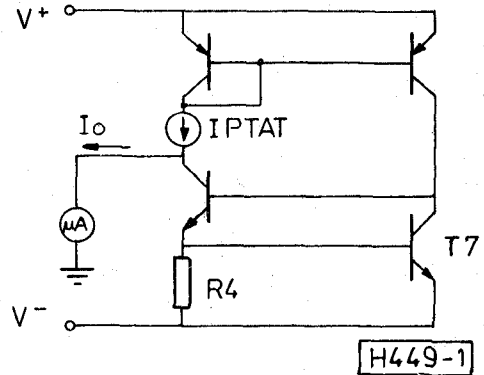
A belső referenciával rendelkező hőmérséklet érzékelő részletes elemzését a [4, 6] számú irodalom tartalmazza.

A bipoláris tranzisztor $I_c(U_{BE})$ karakterisztikája és a hőmérséklet közötti kapcsolat [6]:

$$I_c = c T^n e^{\frac{q}{kT}(U_{BE} - U_{g0})} \quad (1)$$

Fordította: Dr. Schön András

Beérkezett: 1988. III. 14. (H)

1. ábra. Belső referenciával rendelkező érzékelő [4]

ahol

U_{g0} : a tiltott sáv szélessége, 0 K-nál

n : állandó, a kisebbségi töltéshordozók hőmérséklettől függő mozgékonyága a bázisban

T : abszoluthőmérséklet K

c : állandó

Az érzékelő hőmérséklettől függő kimeneti árama (2a. ábra) I_0 felírható a következőképpen [4]:

$$I_0(T) = \frac{1}{R_4} \frac{T - T_z}{T_z} U_{g0} + (n-1) \frac{kT}{q} \ln \frac{T}{T_z} \quad (2)$$

ahol T_z : az a hőmérséklet, amelynél a kimeneti áram nulla (nullpont).

Látható, hogy az alábbi némileg egyszerűsített kifejezésben (3) a kimeneti áram a hőmérséklet függvényében közelítőleg lineáris [4]:

$$I_0(T - T_z) \approx \frac{1}{R_4} \frac{(T - T_z)}{T_z} U_{g0} + (n-1) \frac{k}{q} \quad (3)$$

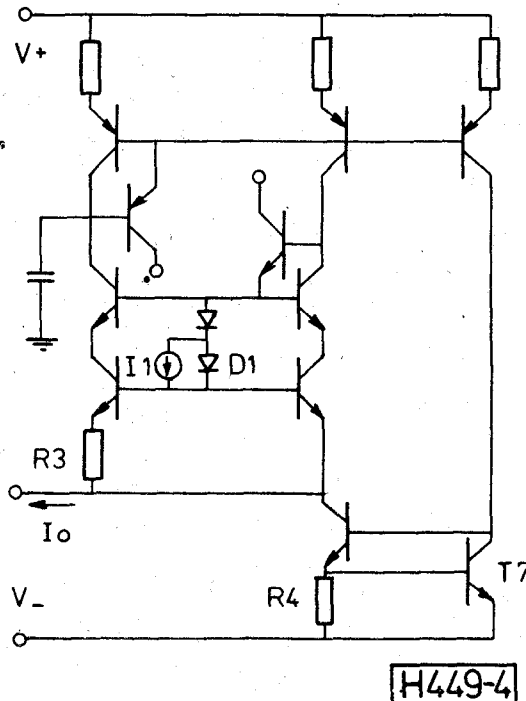
Az előírt hőmérséklet-érzékenység, dI_0/dT , (tipikusan 1 $\mu A/^\circ C$) az R_4 ellenállással állítható be [4]:

$$R_4 = \frac{U_{g0}}{T_z} + (n-1) \frac{k}{q} \left(\frac{dI_0}{dT} \right)^{-1} \quad (4)$$

Az érzékelő előírt nullpont értékére (T_z) és hőmérséklet-érzékenységre (dI_0/dT) való beállítása az alábbiak szerint történhet. Az 1. ábrán látható T_z tranzisztor n és U_{g0} paraméterét minden egyes chipnél meghatározzuk az előírt pontossággal [6]. Az ismert n és U_{g0} adatokkal és az előírt T_z és dI_0/dT értékekkel a (4) egyenlet szerint meghatározott értékre szabályozzuk az R_4 ellenállást. Ez a passzív trimmelés környezeti hőmérsékleten végezhető el. Pl. ha $n=3$, $U_{g0}^0 = 1100mV$, $T_z = 0^\circ C$ és $dI_0/dT = 1 \mu A/K$, akkor R_4 ellenállást 4201,6 Ω -ra állítjuk.

Ezt követően a T_z nullpontot kell beállítani (offset kiegyenlítés) az IPTAT áramgenerátor egyik ellenállásának aktív értékbeállításával úgy, hogy a kimeneti áram az előírt értékű legyen, azaz $I_0 = 0 \mu A$ ha $T = 0^\circ C$. A skála nullpontját más hőmérsékletre is állíthatjuk.

állítják be. A layout tervezéshez az R_4 ellenállás kezdeti értékét a következőképpen számíthatjuk

4. ábra. Az analizált IC érzékelő

ki. Ha pl. feltételezzük, hogy a szeleten az n szórása 2.75...4 közötti, az U_{g0} szórása 1160...1190 mV közötti, és átlagértékük $n=3,38$, $U_{g0}=1175$ mV, valamint a $T_z=273$ K és $I_1(273K)=100 \mu A$ feltételek figyelembe vételével az R_4 ellenállás értéke a (2) egyenletből kiszámítható. Ez a kezdeti érték $R_{4L}=4542,8 \Omega$.

Az R_3 ellenállás analitikus módszerrel [7] határozható meg és értéke $R_{3L}=463,65 \Omega$ (L =névleges tervezési érték a layouton.)

3.2.2. Kezdeti beállítás

Az érzékelő nullpontját az R_{3L} ellenállással sorba kötött változtatható külső ellenállással állítják be úgy, hogy a kimeneti áram $0^\circ C$ -on, $0 \mu A$ legyen. Ezt az ellenállást nevezzük kezdő értéknek (R_{3T}).

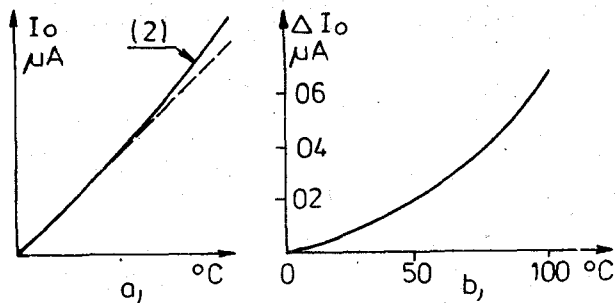
Miután az R_{4L} értékét a 3.2.1. pontban az átlagértékekből számítottuk (n , U_{g0}), nem pedig az érzékelő IC T_7 tranzisztorának pontos n és U_{g0} értékéből, ezért a kimeneti áram $100^\circ C$ -on nem lesz pontosan $100 \mu A$.

A dI_0 különbség az 5. ábrán látható, a szeleten mérhető $100^\circ C$ -on a kezdeti nullpont beállítás után.

3.2.3. Végző beállítás

A mórt dI_0 -ból és az R_{3T} , R_{4L} ellenállások értékéből meghatározható az ellenállásoknak az az értéke (R_{3R} , R_{4R}), amelynél dI_0 megszűnik. Figyelembe kell venni, hogy a kimeneti áram is változik, ha megváltozik R_3 és R_4 .

A végző beállításához szükséges ellenállásértékek az alábbi egyenletekből kaphatók meg, amelyek

H449-2

2. ábra. a.) Kimeneti áram a korábbi hitelesítési módszernél b.) A nemlinearitási hiba

A nemlinearitási hiba az előző számszerű példában $0^\circ C \dots 100^\circ C$ tartományban a 2.b ábrán látható. A maximális eltérés a lineáristól $+0,67 \mu A$ $100^\circ C$ -nál.

3. A linearitás javítása új kalibrálási módszerrel

3.1. Alapelvek

A belső referenciával rendelkező érzékelők áramkörének számítógépes analízise kimutatta, hogy a lineáristól való eltérés maximális értéke lényegesen kisebb, ha a ΔI_0 nemlinearitási hiba negatív a hőmérséklet tartományon belül. Ezt a követelményt teljesíthetjük a $0^\circ C \dots 100^\circ C$ tartományban, ha $I_0 = 0 \mu A$; $0^\circ C$ -on és $100^\circ C$ -on $100 \mu A$ mint 3.a ábrán látható.

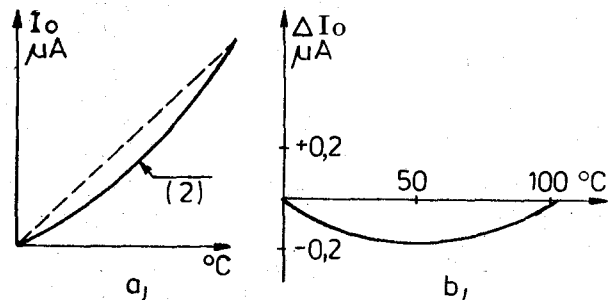
A 3.a ábrán látható függvényment eléréséhez szükséges R_4 ellenállás a (2) egyenletből számítható a következő adatokkal:

$T_z=273$ K, $I_0(373K)=100 \mu A$ és ismert az n ill. U_{g0} értéke. A ΔI_0 nemlinearitási hiba a 3.b ábrán látható, a maximális eltérés csak $-0,16^\circ C$ $50^\circ C$ -nál, négyszer kisebb mint a korábbi $+0,67^\circ C$ volt. Az alapvető eltérés a két hitelesítési módszer között az, hogy az utóbbi esetben a T_z nullpont és dI_0/dT meredekség helyett, a kimeneti áramot állítják be két megadott értékre.

3.2. A beállítási módszer

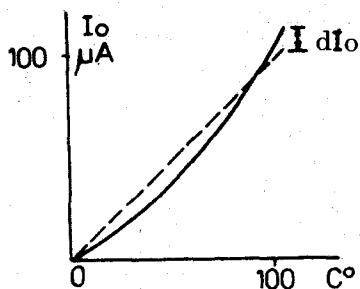
3.2.1. A layout tervezés szempontjai

A 4. ábrán látható érzékelő áramkörben a nullpontot az R_3 , a meredekséget az R_4 ellenállással

H449-3

3. ábra. a.) Kimeneti áram az új hitelesítési módszernél b.) A nemlinearitási hiba

H449-5

5. ábra. A kimeneti áram a nullapont beállítása után

figyelembe veszik az előírt érzékenységi tényezőt is:

$$0 = \frac{\Delta R_4}{R_{4L}} \cdot 100 S_{R_{4L}}^{I_0} + \frac{\Delta R_3}{R_{3I}} \cdot 100 S_{R_{3I}}^{I_0}$$

ha $t = 0^\circ\text{C}$ (5)

$$dI_0 = \frac{\Delta R_4}{R_{4L}} \cdot 100 S_{R_{4L}}^{I_0} + \frac{\Delta R_3}{R_{3I}} \cdot 100 S_{R_{3I}}^{I_0}$$

ha $t = 100^\circ\text{C}$ (6)

ahol $S_{R_{4L}}^{I_0} \Big|_T$ és $S_{R_{3I}}^{I_0} \Big|_T$: a kimeneti áram

változásának meredeksége egy adott T hőmérsékleten ha R_{4L} és R_{3I} változik. Az érzékenységi tényező (meredekség) [8]:

$$S_{R_i}^I \Big|_T = \frac{\Delta I}{100 \Delta R_i / R}$$

és értéke meghatározható SPICE számítógépes áramkör szimulációs programmal illetve mérhető.

Az (5), (6) egyenletekből kiszámítható a végső beállításhoz szükséges ellenállás értéke

$$R_{3T} = R_{3I} + \Delta R_3; \quad R_{4T} = R_{4L} + \Delta R_4$$

A végső trimmelés a szeleten passzív.

3.2.4. Áramkör szimuláció

Az új beállítási módszer kidolgozásához, számítógépes áramkör-szimulációs programot használtunk. A 4. ábrán látható IC érzékelő analíziséhez a SPICE programrendszert, az Ebers-Moll modellt alkalmaztuk, elhanyagolva a hozzávezetési ellenállást és tipikus tranzisztor paramétereket véve figyelembe. Az I_1 áramgenerátort és a D_1 diódát az áramkör analízisének — a bekapcsoláskor bizonytalan állapotba kerülés miatt — elhagytuk.

A kezdeti szimulációt a 3.2.1. pontban meghatározott R_{3L} és R_{4L} értékkel végeztük. Az n és U_{90} paramétert messze az átlagértéktől vettük fel ($n=3$, $U_{90}=1190\text{mV}$), ezzel is bizonyítva, hogy a végső beállításhoz nem szükséges ismerni azok pontos értékét.

A számítógépes analízisből a kimeneti áram, a beállítások előtt a következő:

T °C	0	5	27	50	100
I_0 μA	-6,368	-1,526	19,81	42,17	91,02

Az eredményekből megállapítható, hogy a nullpontot be kell állítani. A nullpont állításakor figyelembe vett ellenállás $R_{3I}=441,76 \Omega$, ekkor a kimeneti áram:

T °C	0	5	27	50	100
I_0 μA	0,0010	4,962	26,82	49,72	98,15

A dI_0 hiba 100°C -on $-1,85 \mu\text{A}$, a SPICE program által számított érzékenységi tényezők a végső beállításhoz:

$$S_{R_{3I}}^{I_0} = -1,350 \mu\text{A}/\% \quad S_{R_{4L}}^{I_0} = 1,408 \mu\text{A}/\%$$

ha $T = 0^\circ\text{C}$

$$S_{R_{3I}}^{I_0} = -1,850 \mu\text{A}/\% \quad S_{R_{4L}}^{I_0} = 0,932 \mu\text{A}/\%$$

ha $T = 100^\circ\text{C}$

A végső beállításhoz szükséges R_{3T} és R_{4T} értékek a (3) és (4) egyenletekből számíthatók ki, értékük $R_{3T}=440,6 \Omega$ illetve $R_{4T}=4531,35 \Omega$. Ezekkel az adatokkal az analízist ismételtelen elvégezve, a következő eredményeket kapjuk:

T °C	0	20	50	80	100
I_0 μA	0,0001	19,91	49,84	79,90	100,0

Az eredményekből kitűnik hogy a maximális nemlinearitási hiba a hitelesített áramkörnél $-0,16^\circ\text{C}$, amely megegyezik a 3.b ábrán látható elméleti értékkel. Megállapítható az is, hogy a sikeres beállításhoz nem szükséges ismerni n és U_{90} pontos értékét.

3.3. A nemlinearitási hiba felezése

A pontosságot fokozhatjuk, ha a nemlinearitási hibát egyenlő pozitív és negatív részre osztjuk, és így a hiba a $0^\circ\text{C} \dots 100^\circ\text{C}$ tartományban csak $\Delta I_0 \cong \pm 0,08 \mu\text{A}$.

Egy új fejlesztésű számítógépes program minimalizálja a kimeneti áram, lineáristól való eltérést (ld. (2) egyenlet) és figyelembe veszi a $dI_0/dT = 1 \mu\text{A}/^\circ\text{C}$ meredekséget és $T_z=0^\circ\text{C}$ nullpontot. Ebben a hőmérsékleti tartományban a minimális eltéréshez tartozó adatok:

T °C	0	20	50	80	100
I_0 μA	0,080	19,976	49,922	79,982	100,080

Az eredményekből megállapítható, hogy a nemlinearitási hiba lecsökkent $\pm 0,08^\circ\text{C}$ -ra. A beállítási folyamat megegyezik az előbb leírtakkal, de a kimeneti áramnak két pontban meg kell egyeznie a fent kiszámított értékkel.

4. Következtetések

Megállapítható, hogy a belső referenciával rendelkező érzékelő pontossága jelentősen növelhető anélkül, hogy az áramkör bonyolultabb lenne. Nem szükséges minden egyes érzékelőnél megmérni az n és U_{90} értékeket, hanem elég a technológiai

folyamatra jellemző átlagértékek ismerete. A hitelesítési, munka néhány érzékenységi tényező bevezetésével, csökken.

Mindamellett jelentős munkát fordítottunk arra, hogy a szeleten megmérve az érzékenységi tényezőket, a hitelesítést tovább egyszerűsítsük. A SPICE áramkör analízist használtuk a hitelesítési módszer ellenőrzéséhez és így a $0^{\circ}\text{C} \dots 100^{\circ}\text{C}$ tartományban max. $\pm 0,080^{\circ}\text{C}$ nemlinearitási hibát értünk el.

A feszültség kimenetű PTAT érzékelők pontossága kb. $\pm 0,2^{\circ}\text{C}$ a $-20^{\circ}\text{C} \dots 100^{\circ}\text{C}$ tartományban [9], ezek az eredmények az jelentik, hogy a belső referenciával rendelkező érzékelők hasonló pontossággal gyárthatók mint a PTAT típusúak.

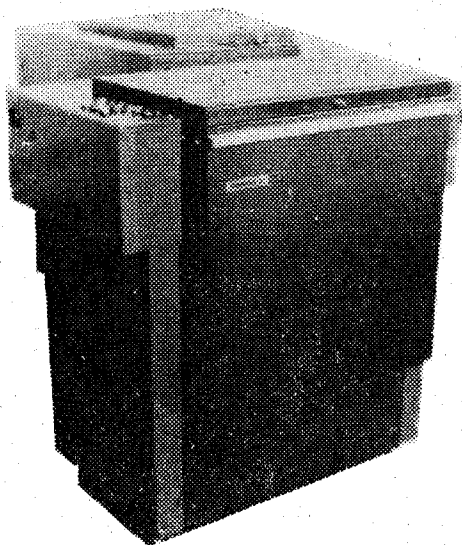
IRODALOM

- [1] Two-terminal IC temperature transducer AD590 Analog Devices Product Data Sheet, Norwood, MA, 1984
 [2] LM 135 Precision temperature sensor, National Semiconductor Corp. Product Data Sheet, Santa Clara, CA 1980

- [3] G.G.M. Meijer, „Integrated circuits and components for bandgap references and temperature transducers”, Ph. D. Dissertation, pp. 2, 38, 55 Delft University of Technology, March 1982, Delft, The Netherlands
 [4] G.C.M. Meijer, „An IC temperature sensor with an intrinsic reference”, IEEE J. Solid State Circuits Vol. SC—15, pp. 370—373. June 1980
 [5] R.A. Piase, „A new fahrenheit temperature sensor” IEEE J. Solid State Circuits, Vol. SC—19, pp. 971—977, Dec. 1984
 [6] G.C.M. Meijer and K. Vingerling, „Measurement of the temperature dependence of the $I_c(U_{BE})$ characteristics of integrated bipolar transistors”, IEEE J. Solid State Circuits, Vol. SC—15, j pp. 137—240, April 1980
 [7] R. Amador et al, „Analysis of the bipolar temperature sensor with an intrinsic reference”, to be published in Ing. Electronica, ISPJAE, Cuba
 [8] R. Amador and R. Lopez, „Statistical simulation of circuits using interpolation polynomials” Electronics Letters, pp. 405—406, 10th May 1984.

R. Amador—A. Polanco—A. Linares
 and D. Galan
 Havannai Műszaki Egyetem
 Mikroelektronikai Intézet

LG-1 LASERGRAPH

LÉZERES RAJZGÉP

- nagy sebesség
- pontosság
- felbontás
- formátum
- öntesztelés
- működtetés nappali megvilágításban
- több PCB CAD rendszer illesztése

ITEX EGYESÜLÉS Budapest H-1147 Czobor u. 33/b.
 Telefon: 641-591